

## Korhecz Tamás előadása

Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt elnök urak és elnök asszonyok, püspök urak, főkonzul úr!

Engedjék meg, hogy sok szeretettel és nagy tisztelettel üdvözöljem Önöket, és a továbbiakban fölvázoljam rövid előadásomnak a szerkezetét, tartalmát.

A szervezők arra kértek fel, hogy a lehető legvilágosabban, a legtömörebben ismertessem a leendő Magyar Nemzeti Tanácsra vonatkozó jogi rendelkezéseket, különös tekintettel a nemzeti tanácsok megválasztásának módjára és szabályaira.

Én megpróbálom minden tekintetben ehhez tartani magamat, annak ellenére, hogy meg vagyok róla győződve, hogy Önök közül sokan kellő ismeretekkel és információkkal rendelkeznek a nemzeti tanácsról, az azt szabályozó jogi keretekről, illetve azok megválasztásáról. De mielőtt még rátérnék a hatályos és készülő jogi rendelkezések ismertetésére, engedjék meg, hogy egy rövid bevezetőt tartsak.

Mint az önök számára is ismeretes, több mint három hónappal ezelőtt a Szövetségi Képviselőház mindkét tanácsa megszavazta és elfogadta a nemzeti kisebbségek védelméről szóló szövetségi törvényt. Ez a törvény külön rendelkezéseiben szabályozza a mai jogrendszerünkben teljesen új nemzeti tanácsok intézményét, amelyeket mint a nemzetiségi önkormányzat intézményeit definiálja a törvény. S rendelkezik bizonyos szabályokkal, amelyek ennek a nemzeti tanácsnak a megválasztására vonatkoznak.

Ezzel a törvénnyel kapcsolatban, beleértve a nemzeti tanácsokra vonatkozó szabályokat is, gyakorlatilag a legkülönbélebb minősítések hangzottak el a hazai, s különösen a hazai magyar politikai közvéleményben. A méltató minősítésektől kezdve, tehát a kitűnő osztályzatot megjelenítő minősítésektől kezdve, amelyek azt hangsúlyozták, hogy a törvény új korszakot jelent a hazai kisebbségvédelem történetében, egészen a legelmarasztalóbb véleményekig, addig, hogy ez a törvény nem is törvény, ez a törvény az égvilágon senkinek nem ad semmi jót, és gyakorlatilag a szerb hatalom szemfényvesztéséről van szó.

Ezek a minősítések általában azon törésvonal mentén alakultak ki, hogy személyesen ki vett részt a törvény előkészítésében, kinek a meghirdetett elveit sikerült érvényesíteni a törvény meghozatalakor. Ez a tábor általában pozitívan minősítette a törvényt. Azok a személyek, szervezetek és egyének, akik viszont kimaradtak bármilyen oknál fogva a törvény előkészítéséből, akiknek nem sikerült elképzeléseiket törvénycikké formálniuk azok általában pocskondiázták, támadták a törvényt.

Én nem kívánok most ezen a helyen egyetlen egy minősítést sem elmondani erről a törvényről. Nem kívánom azt mondani, hogy az egyik vagy a másik tábornak van-e igaza, annak ellenére, hogy én egyértelműen az egyik táborhoz tartozom.

Véleményem szerint parttalan és meddő lenne, ha tovább folytatnánk ezeknek a mindenki által megismert minősítéseknek az ismertetését. Szerintem itt és most nincs helye egyetlen olyan felszólalásnak sem, amely

azzal foglalkozna, hogy ez a törvény milyen jó, milyen hasznos, vagy hogy milyen rossz, milyen csapnivaló és milyen pocsek.

Nemcsak azért, mert a szembenállók az elmúlt három hónapban egy centivel sem tudták közelebb hozni a saját véleményükhöz, hogy a kiásott lövészárkok nem közeledtek egymáshoz, a vélemények megcsontosodtak, hanem azért, mert ennek az égvilágon semmi értelme sincs. A törvényt elfogadták, a törvény hatályos jog, tetszik ez nekünk vagy nem tetszik, lehetett volna jobb, nem lehetett volna jobb. Nekünk az adott keretek között kell ezen a tanácskozáson és megannyi más megbeszélésen és egyeztetésen megtalálni annak a módját, hogy miként tudjuk közös erővel, a közösségünk javára és boldogulására hasznosítani mindazokat az új lehetőségeket, amelyeket ez a törvény a számunkra biztosít. Hiszen egy dolog mindenképpen tényként tartható számon, hogy új időszámítás kezdődött a törvény jogerőre emelkedésével, hiszen a hatályos jogrendszerünkben megjelent a nemzeti tanács fogalma és a kisebbségi önkormányzatra, a kisebbségi kulturális autonómiára való jog. Ez egy elvitathatatlan cél, tény, hiszen a királyi Szerbiában, a királyi Jugoszláviában, a szocialista Jugoszláviában és a rendszerváltás utáni Szerbiában is, ez a jog nem létezett. Ez az intézmény nem létezett. Volt ugyan Ideiglenes Nemzeti Tanács, volt szandzsáki Bosnyák Nemzeti Tanács, de azok a nemzeti tanácsok a jogrendszeren kívül éltek, s lettek létrehozva. Gyakorlatilag illegálisak voltak, annak ellenére, hogy senkit nem szankcionáltak a létrehozásával kapcsolatban.



Véleményem szerint, aki minősíteni szeretné a törvényt, annak a legjobb lenne, hogyha elolvasná a Kisebbségi Minisztériumnak azt a kiadványát, amely tartalmazza a különböző országokban meghozott hatályos kisebbségi törvényeket és összevetheti ezzel a kisebbségi törvénnyel, és megállapíthatja, jó, vagy rosszabb, mint mások törvényei, többet ad, vagy kevesebbet ad. Szerintem, mi nem ezzel kell, hogy foglalkozzunk.

Amivel nekünk itt foglalkoznunk kell, az az, hogy miként tudunk létrehozni egy olyan magyar nemzeti tanácsot, amely kellőképpen reprezentatív lesz, amelyben megjelenik mind az az erő és potenciál, amire ez a közösség ebben a pillanatban még képes. Meg kéne határozni, hogy kiket szeretnénk látni egy ilyen nemzeti tanácsban, és meg kéne határozni, hogy milyen feladatokat szeretnénk erre a nemzeti tanácsra ráruházni, milyen feladatokat kérünk az állam részéről ezen nemzeti tanács számára. Erről van értelme beszélni, erről kell is beszélni.

Én azonban nem azt a tiszteletet kaptam, hogy ezekről a dolgokról vitatkozzak. Amit nekem most ismertetni kell, az az, hogy a törvény végül is hogyan definiálja a nemzeti tanácsot, és azt, hogy milyen szabályok által választható, hozható létre ez a nemzeti tanács.

A törvény definíciója értelmében a nemzeti tanácson keresztül valósul meg a nemzeti kisebbségek önkormányzata, a kultúra, a tájékoztatás, az oktatás és az anyanyelv használata területén. Ez a nemzeti tanács képviseli a jog erejénél fogva a közösséget, ebben a négy szférában. Ez a tanács vesz részt az állami döntéshozatal folyamatában ebben a négy szférában és önálló-

an hoz döntéseket ebben a négy szférában. Intézményeket alapít ezen területeken és fenntart intézményeket ezeken a területeken. Az állam ezeken a területeken saját állami hatósági jogköreiből átruházhat a nemzeti tanácsokra hatásköröket.

A nemzeti tanács a szövetségi törvény erejénél fogva meghatározó szerepet játszik a nemzetiségi tantervek elfogadásánál és kidolgozásánál. A nemzeti tanács jogi személy. Költségvetésből, állami költségvetésből, s adományokból él, attól függően, hogy milyen hatásköröket lát el.

Tehát, amennyiben állami intézményeket vesz át, abban az esetben az állam külön költségvetési eszközöket bocsát rendelkezésére.

A törvény előlátja és előírja, hogy a jövőben külön törvény fogja szabályozni a nemzeti tanácsok megválasztásának a módját. Ugyanakkor, ugyanez a törvény, az átmeneti rendelkezések között, előírja, hogy miként hozhatók létre a nemzeti tanácsok ezen külön törvény meghozataláig. Tehát lehetőséget biztosít arra, hogy a nemzeti közösségek még a külön törvény elfogadása előtt is létrehozzák a nemzeti tanácsaikat és ezen keresztül meghatározzák a kisebbségi önkormányzatnak a formáját és tartalmát.

Maga a kisebbségi törvény idevonatkozó rendelkezése előírja, hogy a nemzeti tanácsokat elektori gyűlés választja meg. Tehát nem közvetlen választás útján történik a külön törvény elfogadásáig a nemzeti tanácsok megválasztása, hanem elektori gyűlések által.

Az elektori gyűlésekre vonatkozó szabályokat a törvény csupán nagyon kis mértékben tartalmazza, és

felruházza a Szövetségi Kisebbségi Minisztériumot, hogy miniszteri rendeletben lássa elő az elektori gyűlésekre vonatkozó részletes szabályokat. Maga a törvény csupán azt definiálja, azt is általánosságban, hogy kik lehetnek elektorok ezen a nemzeti tanács választáson. A következő kategóriákról van szó: elektor lehet minden nemzeti párt vagy koalícióban megválasztott tartományi, köztársasági vagy szövetségi népképviselő. Ugyanakkor elektor lehet minden nemzeti tanács színében megválasztott képviselő is, aki beszéli az adott kisebbség nyelvét, és aki az adott nemzeti kisebbséghez tartozik, tartozónak vallja magát. Ugyancsak elektorként jelenhet meg az elektori gyűlésen minden önkormányzati tanácsos is, aki kisebbséghez tartozik, tehát az adott nemzeti kisebbséghez tartozik, annak vallja magát, és olyan önkormányzat területén választották meg, ahol az adott nemzeti kisebbség nagyobb számban él és nyelve hivatalos használatban van.

Vajdaságban, emlékeztetni szeretném önöket, több mint harminc önkormányzat területén van magyar nyelv hivatalos használatban, tehát ezen önkormányzatokban megválasztott magyar nemzeti tanácsnokok részt vehetnek az elektori gyűlésen.

Ezen kívül elektor lehet minden olyan nemzetiségű polgár, aki magát magyarnak vallja és akinek a jelölését egy nemzetiségi civil szervezet, egyeslet támogatja annak képviselő testületének határozatával. Tehát minden egyes kulturális és egyéb civil szervezet jelölhet közgyűlése révén elektort.



Mivel tudjuk, hogy több száz magyar egyesület van Vajdaság területén, ez valahol potenciálisan több száz elektort is jelenthet.

Ezen kívül, tehát ezen a három nagy kategórián kívül elektor lehet minden olyan magyar nemzetiségű választópolgár, akit legalább száz magyar nemzetiségű választópolgár támogat aláírásával az erre a célra előrelátott űrlapon.

Tehát minden nemzeti közösség ezen elektorok által választhatja meg a nemzeti tanácsát. Tehát vannak olyan elektorok, akiknek már ma ismeretes a neve tisztességük folytán. Az ő számukra csupán jelentkezniük kell az elektori gyűlésre. És vannak olyanok és lesznek olyanok is, reményeink szerint több százan, akik közvetlenül a magyar civil szervezetek, azok tagsága, illetve a magyar választó polgárok által jutnak abba a helyzetbe, hogy részt vehetnek az elektori gyűlésen.

Most rátérnék annak a szabályzatnak a tartalmára, annak a miniszteri rendeletnek a tartalmára, amely részletesen is szabályozza az elektori gyűlések működését, az ott megjelenő választási rendszert.

Exkluzív információként közlöm önökkel, ez a sajtóban még nem jelent meg, hogy Rasim Ljajić szövetségi miniszter múlt héten aláírta, kézjeggyével ellátta a miniszteri rendeletet, és ennek megjelenése valószínűleg az előttünk álló héten várható. Megjelenésével hatályos lesz, megjelennek azok az űrlapok is, amelyeken a magyar nemzetiségű választópolgárok támogatását is igényelhetik. Ezek magyar nyelven is megjelennek, tehát magyar nyelvű űrlapok állnak majd rendelkezésre a polgárok számára, hogy gyűjtsék az aláírásokat.

A miniszteri szabályzat több hónapos késéssel jelenik meg, tehát a jövő héten. Harmincnapos határidőt látott elő a törvény arra, hogy a minisztérium megalkossa és megjelentesse ezt a szabályzatot. Sajnos ez a határidő több hónappal elcsúszott. Ennek a csúszásnak nagyon különböző okai vannak, vannak publikus és kevésbé publikus okai. Én megemlíteném ezek között az okok között azt, hogy a minisztérium ezzel a szabállyal kapcsolatban szervezett egy elég széles körű tanácskozást. Ezen a tanácskozáson felkért minden nemzeti szervezettel, értelmiséggel, hogy javaslataikkal járuljanak hozzá a tervezet javításához. Részben ezen javaslatoknak a beépítése, megvitatása okozta az időeltolódást. Sajnos el kell árulnom, hogy maga a szövetségi kormányon belül meglevő ellenszél is nagyon sokban hozzájárult ahhoz, hogy mindezekig ez a szabályzat nem látott napvilágot.

Úgy látszik, hogy az ellenszél sikerült leküzdeni, és mondom, hogy a jövő hét folyamán várható, hogy publikus lesz a szabályzat szövege.

Ennek ellenére veszem a bátorságot, és önökkel ismertetem azt, hogy mit is tartalmaz ez a szabályzat, melyek azok a részletes szabályok, amelyek az elektori gyűlés megválasztására vonatkoznak.

Mindenekelőtt nyomatékosítani szeretném, hogy nemzeti tanácsot választani nem kötelező. Tehát sem a kisebbségi törvény, sem ez a szabályzat nem látja elő, hogy egy nemzeti közösségnek meg kell választania, létre kell hoznia nemzeti tanácsát. Valószínű, lesznek olyan nemzeti kisebbségek, amelyek annak ellenére, hogy el vannak ismerve, nem lesznek képesek vagy nem



akarják megválasztani nemzeti tanácsaikat, s nem kívánnak élni a nemzeti önkormányzathoz való joggal, amit ugye kizárólag a nemzeti tanácsok intézményein keresztül lehet megvalósítani.

A másik fontos információ, hogy mindössze egy nemzeti tanácsot lehet választani, tehát a szabályzat és a törvény is kizárja, hogy megjelenjenek konkurens nemzeti tanácsok, és ennek érdekében a minisztériumnak megfelelő koordinátori szerepe van és lesz a nemzeti tanácsok megválasztásában.

A szabályzat először is pontosítja, hogy miként legitimálhatják magukat azok az elektorok, akiket már a törvény meghatároz mint elektorokat.

Először is kezdjük lentről felfelé. Azok az elektorok, akik a magyar nemzetiségű polgárok támogatásával kívánnak legitimitást szerezni, azok ezt úgy tehetik meg, hogy a minisztériumokhoz benyújtott jelentkezésükhöz, amelyen feltüntetik, hogy magyar nemzetiségűnek tartják magukat, és részt kívánnak venni a magyar nemzeti tanács megválasztásában, csatolniuk kell legalább száz kitöltött űrlapot, amelyen ezeket a támogató aláírásokat csatolják, tehát azokat a kitöltött űrlapokat amelyekeken fel vannak tüntetve a támogatók és a támogatottak személyes adatai. Ezeket csatolni kell a jelölésükhöz.

A nemzetiségi szervezetek, illetve civil szervezetek, illetve egyesületek által támogatott elektoroknak ugyancsak a nyilatkozatukon kívül csatolniuk kell a közgyűlésnek a határozatát, tehát a civil szervezet közgyűlésének a határozatát, amellyel őket jelölik elektornak a leendő elektori gyűlésre.

A képviselőknek és tanácsnokoknak ugyancsak csatolniuk kell a nyilatkozaton túl az igazolást arról, hogy képviselők, illetve tanácsnokok. Tehát ezt a képviselőházak szakszolgálatai, illetve az önkormányzatok szakszolgálatai adják ki.

Ezen túl a nem magyar pártokba bejutott tanácsnokok, képviselők számára szükséges egyfajta igazolást adni a nyelvtudásukról is. Ezt megtehetik személyes nyilatkozattal is. Ezen kívül iskolai igazolásokkal is, oklevelekkel, stb.

Tehát ez az a mód, ahogy a törvény meghatározza, hogy miként nyerik el legitimitásukat, azaz miként legitimálják magukat azok a kategóriák, akik elektorként jelenhetnek meg.

Hogy indítható el az egész elektori gyűlés megválasztásának a folyamata? Ez úgy indítható el, hogy különböző nagyságú közösségek esetében különböző számú elektor, de most csak a magyarokról beszélek, tehát a magyarok esetében ötven, legkevesebb ötven elektor kéri a nemzeti tanács megválasztásának helyéről szóló elektori gyűlés összehívását és időpontjának meghatározását. Tehát ameddig ez az ötven elektor nem kezdeményezi az elektori gyűlés megválasztását, addig nem lehet elektori gyűlést tartani. Amennyiben ez az ötven elektor benyújtja a kezdeményezését, abban az esetben harmincnapos határidőn belül a miniszter meghatározza az elektori gyűlés helyét és időpontját. Ez az időpont azonban a döntéstől számított harminc, legkevesebb harminc, legtöbb 120 napon belül kell, hogy legyen. Tehát ha ma hozná meg a miniszter a határozatát, végzését, abban az esetben legkevesebb harminc

nap múlva lehetne megtartani az elektori gyűlést, de legtöbb 120 napon belül. Tehát, így indítható meg ez a folyamat. Most ebben az időszakban lehet gyűjteni az aláírásokat, meg lehet tartani az egyleteknek a közgyűlését, illetve ebben az időszakban a képviselők, tanácsnokok beszerezhetik a kellő igazolást, és kérvényükkel fordulhatnak a minisztériumhoz. A minisztérium rendszerezi ezeket a kérvényeket, ellenőrzi az esetleges hamisításokat, visszaéléseket, ugye, mert egy személy, egy egylet csupán egy jelöltet támogathat. Tehát nem történhet meg az, hogy egy egylet mondjuk három elektort szeretne javasolni, illetve, hogy egy személy mondjuk tíz jelöltnek aláírja a jelölést, ezzel gyakorlatilag érvényteleníti a saját támogatását.

A minisztérium ezeket számítógépbe fogja vinni és ellenőrzi az esetleges visszaéléseket, s miután ez megtörtént, mindenkit kiértesít, hogy részt vehetnek az elektori gyűlésen.

Az elektori gyűlés akkor működhet, hogyha az elektoroknak legalább a fele megjelenik ezen az elektori gyűlésen, tehát azoknak, akik bejelentkeztek a minisztériumban, legalább a fele megjelenik. Illetve, abszolút számban a magyarok esetében legalább száz elektornak jelen kell lennie.

Most rátérnék arra, hogy mely szabályok vonatkoznak magának az elektori gyűlésnek a működésére. Az elektori gyűlés többségi döntéshozattal hozza meg a döntéseit, nyilvános szavazáson, kivéve a választást, amely kötelezően titkos szavazáson dől el.

A választási rendszerről annyit kell tudni, hogy az elektori gyűlésen az elektoroknak legalább az egyne-



gyede állíthat választási listát. Tehát listán részarányos szavazásról van szó, ami azt jelenti, hogy az elektori szavazatok megoszlásának arányában történik a nemzeti tanács tagjainak a megválasztása. A magyar nemzeti tanácsnak harmincöt tagja van. Tehát amennyiben, mondjuk rá, ezer elektor vesz részt az elektori gyűlésen, ebből az ezer tagból ötszázan rászavaznak az egyik listára, abból a listából akkor a fele jut be, tehát 17 vagy 18 jelölt jut be a magyar nemzeti tanácsba. Ez részarányon alapuló választás, tehát nem történhet meg, hogy a győztes besöpri a győzelmet teljes egészében, tehát még akkor is, ha kétharmados támogatottságot élvez egy politikai opció, akkor is megjelenhet a nemzeti tanácsban erejével arányosan a kisebbik opció. Tehát sok választási rendszertől eltérően, ahol a győztes gyakorlatilag egyeduralmat szerezhet a nemzeti tanácsban, itt a minisztérium arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem kéne kizárni a kisebbségi opciókat ebből a rendszerből, és hogy minden opció, amely legalább egy kimutatható jelentékeny támogatottsággal rendelkezik a közösségen belül, ott tudjon lenni, meg tudjon jelenni az elektori gyűlésen, és be tudja juttatni a saját jelöltjeit a nemzeti tanácsba.

Természetesen, a legerősebb opció az továbbra is a legerősebb marad, de nem lesz egyeduralma a nemzeti tanácson belül. Tehát nagyjából egy csokorba fonva így néznének ki ezek a szabályok, amelyek a nemzeti tanács megválasztására vonatkoznak. Ezen az elektori gyűlésen egy választási bizottságot hoznak létre, jegyzőkönyvet vezetnek, és ez a választási bizottság számlálja össze a szavazatokat és végül is ez dönti el, hogy me-

lyik lista hány szavazatot kapott, és ezzel arányosan hány nemzeti tanácstagot juttatott be a nemzeti tanácsba.

Amit még fontos elmondani, hogy az elektori gyűlés elnöklője az, aki összehívja a nemzeti tanács alakuló ülését és elnököl azon a munkaelnökség megválasztásáig, illetve a mandátumok hitelesítéséig.

Tehát nagyjából ezek azok a szabályok, amelyeket az elektori választásra vonatkozó szabályzat tartalmaz. Ezzel nem is rabolnám tovább az idejüket, és remélem, hogy sikerült aránylag érthetően ezeket a száraz jogi szabályokat ismertetnem.

Köszönöm a figyelmüket!